

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

VIII. Nova Literaria cum observationibus variis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

VIII.

NOVA LITERARIA

cum observationibus variis.

TVBINGAE.

QUod in Fasc. IV. p. 871. speravi, fore, ut Vir optimus & maxime reverendus, GE. CONR. PREGIZERVS, Poësin suam Sacram per annum quoque præteritum 1728. continuatam det, id ad vota multorum præclare ab eo præstitum est: prodiit enim eius Fortgesetzte Gott: geheiligte Poësie auff das Jahr 1728. in 8. (*) in cuius libri appendice L. B. multas res literarias, in Academia Tubingensi, imo & in Suevia generatim, aliisque in locis, per A. 1728. gestas, strictim enarratas reperiet. Insertam & p. 503. sqq. eheu! video integram descriptionem tristissimam tristissimi ac feralis incendii, quod eiusd. Anni 1728. die 31. Aug. maiorem patriæ meæ Halæ Suevicæ partem vastè depopulatum est, funditusque proh dolor! evertit, quæ tamen, divini Numinis benignissima ope, & multorum benefactorum large collectis subsidiis, ex cineribus magna sui parte iam instaurata est. Atque ita exaudiit DEVS vota cum aliorum hominum pie affectorum, nostræque miserrimæ sorti ex animo indolescen-

Tom. I. Fasc. V.

Aaaa

tium

(*) Vid. Celeb. Moseri de hoc instituto iudicium; cuius locum paullo post exhibebo.

tium, tum celeberrimi & optimi mei Schelhornii, qui elegantissimam epistolam, & magna comitatis ac eruditionis laude mactandam, quam Amœnit. Lit. T. X. p. 1146 -- 1198. meo exiguo nomini inscriptam, inseruit, p. 1197. hisce solatii bonæque spei plenis verbis, quæ popularis huius mei suavissimi animum, bene nostræ urbi cupientem, satis indicant, A. 1728. ipsis Kalendis Decembr. finivit: *Cæterum, inquit, privatim iam meum tibi dolorem testatus sum, quem ex ingenti Hale Vestræ, antehac florentissima, nunc vero nupero ferali incendio magnam partem eheu! in cineres atque favillas redactæ, calamitate cepi. Nunc publice propitium Numen devotis implo-ro precibus, ut res patriæ misere afflictas in integrum restituere, largoque omnigenæ benedictionis rore Vos in posterum perfundere velit!*

* * *

Eadem in urbe haud ita pridem publici iuris factæ sunt Pars I. & II. WÜRTEMBERGIÆ ILLUSTRATÆ, (Erläutertes Württemberg / 2c. 1729. 8. II. Alph. demtis aliquot philyris.) Auctor & collector est Vir generosæ propaginis & inclytæ eruditionis, Dn. Io. Iac. MOSER DE FILSECK ET WEILERBERG, I. V. L. Illustris Collegii Tubing. Iurium Professor, idemq; Seren. Ducis Würtemb. Consiliarius Regiminis actualis, qui & eodem tempore MISCELLANEA
IVRI-

IURIDICO-HISTORICA edere coepit, quorum Pars I. in Novis Liter. Lips. 1729. num. LXXXVIII. p. 796. breviter recensetur. In P. I. Würtemb. illustr. p. 305. sq. de instituto Ven. PREGIZERI eadem sentit, quæ & ego paullo ante, locoque ibi citato, de illo iudicavi; & ipse nova quædam Literaria Ducatus Würtemb. singulis partibus annexurum se esse, promittit. En verba Moseriana: „Oben gemeldter Herr Pregizer continuiret noch alle Jahre, einen Theil (*) seiner A. 1717. angefangenen Geistlichen Poësie heraus zu geben, und selbigem einen Anhang von deme, was das Jahr zuvor für Schrifften und Dissertationes &c. zu Tübingen heraus gekommen, oder was sonst allda in re literaria passiret ist, anzuhängen, welches, wie es ein sehr nützlich und angenehmes Institutum ist, wofür ihm noch unsere späte Nachkommen vilen Danck wissen werden, sowohl als wir ietzo dem Crusio, also will ich, wann es der Platz leidet, zu End ieden Theiles dieses Werckleins nur noch ein und anderes, so ad Historiam literariam dieses Herzogthums gehört, von dem Herrn Autore aber, als der sein Absehen eigentlich nur auf Tübingen gerichtet hat, übergangen worden,

Aaaa 2 anhän-

(*) *In illam partem, quæ anno 1727. dedicata est, animadversiones quasdam p. 307. sqq. ab Illustri Mosero factas esse, deprehendo.*

anhängen. „Addendus ergo in posterum erit VIR nobilissimus iis, quos de re literaria Suevorum partim commentatos esse, partim agere cœpisse, in Fasc. IV. p. 930. sqq. memoravi, ubi & nonnulla ipsius iam mentio a me facta erat. Pag. 307. eiusd. Part. I. auctor celeb. hanc supeditat notitiam, dignam, quæ inde excerpatur: „In dem Augusto der Act. Erud. 1727. und daraus in denen Leipziger Gel. Zeit. eod. Ann. num. 74. p. 748. ist auch gemeldet worden, man vermuthet, der Autor der zu Nürnberg selbiges Jahr in Quarto herausgekommenen Bibliothecæ Iuris Imperantium seye eben derjenige, von welchem man die unpartheyische Urtheile von Iuridisch und Historischen Büchern habe (nehmlich ich, der Collector dieses erläuterten Württembergs) weilen aber diese Muthmassung ungegründet ist, so habe ich solches bey dieser Gelegenheit dem Publico zu wissen machen wollen. „P. II. num. XV. p. 260--284. inseruit vitam IACOBI SCHEGKII, Med. Doct. eiusdemque & Philos. Prof. olim Tubing. ex Orat. fun. de vita, morte & studiis Iac. Schegkii &c. habita a Ge. Lieblero, Prof. Physico Tubing. quæ Tubingæ 1587. 4. prodierat. Liceat vero mihi, pace Excell. Moseri, (de cuius bene de b. BRENTIO nostro, quem Tritavum agnoscit, merendi voluntate, meosque conatus adjuvandi studio, optima quæque ex humanissima eius epistola nuper ad me data, sperare cœpi,) lectores monere, integram

tegram fere orationem illam Lieblerianam in Melch. Adami Vitæ Germanorum Medicorum, p. m. 292. sqq. edit. Haidelb. 1620. 8. recusam extare, ordine saltem nonnihil immutato, omissis tamen iis, quæ apud Moserum p. 279. sqq. de controversia Schegkii theologica leguntur.

VLMAE.

IO. GE. SCHELHORNIVS Auctor AMOENITATVM LITERARIARVM, quarum Tomos VII. & VIII. in præcedente Fasc. p. 913. & 919. memoravi, interea earundem Tomum IX. A. 1728. & X. atque XI. A. 1729. ex eadem officina prodire fecit, ex qua & cæteri omnes exierunt. T. X. num. V. p. 1146. sqq. placuit Viro humanissimo, prolixam illam ad me epistolam, cuius supra p. 1106. memini, præter meritum inserere, ex qua multa egregia me didicisse, lubens ac gratus publice profiteor. In primis gratulor illi felicem coniecturam, seu demonstrationem potius, pag. 1165. sq. legendam, qua evictum nunc dedit, libelli illius de Papa muliere, Wittebergæ 1609. 8. a quodam FABRO DOMINI editi, quem ego in Bibl. Brem. Class. VIII. p. 515. sqq. sub adscito IRENÆI BIBLIOPHILI nomine recensueram, verum auctorem esse IACOBVM HERRENSCHMIDT. Forte non ingratum fuerit Cel. Schelhornio, coniecturam suam ab ipso Herrenschmidio confirmatam hic legere. Possideo enim eius libellum

Aaaa 3

de

de Bacchanaliis, Noribergæ impressum, in 12. fine anni nota, cuius tamen dedic. Cimmeræ 1626. exaravit. In titulo se vocat Oettingensem Ecclesiastem Zimmeranum. Pag. 65. diserte provocat ad istum libellum suum: *de his*, ait, *vide tractatum meum de Papa muliere An. 609. Wittebergæ impressum.* Præstare sic mihi licuit Schelhornio tale officium, quale ille mihi p. 1164. exhibuit, confirmando meam quandam coniecturam, in Bibl. Brem. Cl. VII. p. 932. propositam, M. ANT. FLAMINII (de quo vid. infra p. 1116.) epistolas ex Pauli Manutii collectione epistolarum Hetruscarum a Camerario petitas esse, quas latine a se versas, libello illi suo inseruit, quem paullo ante Cl. Schelhornius in mei aliorumque gratiam docte recensuit. Collatione facta, deprehendo nunc, ex nullo alio fonte, uti mihi quidem videtur, quam ex Manutiana collectione Camerarium dictas epistolas hausisse. Pag. 1186. sq. observat Cl. auctor, Conr. Gesnerum singulos suarum Pandectarum libros celebrioribus suæ ætatis typographis, quorum hic nomina adducuntur, inscripsisse. Memoriam eius forte non succurrit, singulas istas epistolas dedic. in Maittairianis Annal. Typogr. integras legi recusas, id quod ipse Cel. Maittaire T. III. p. 251. affirmat. Cum sparsim vasto illi operi insertæ sint, visum mihi est, lectore hunc ob laborem haud mihi forsan succensente, ad ductum Cl. Schelhornii eas in ordinem redigere. Nimirum
epistola

epistola dedic. quæ Gesneri, (cuius vita & libri T. III. p. 251. sqq. a Maittairio recensentur,) Libro Pandectarum I. legitur præmissa, exhibetur in tomo Ann. Typ. secundo, p. 381. Epist. nuncup. Pand. Libri II. in tomo tertio, p. 228. Lib. III. l. c. p. 215. Lib. IV. l. c. p. 231. Lib. V. in tomo secundo, p. 445. Lib. VI. in tomo tertio, p. 234. Lib. VII. in tomo secundo, p. 346. Lib. VIII. in tomo tertio, p. 232. Lib. IX. l. c. 236. Lib. X. l. c. p. 237. Lib. XI. l. c. p. 239. (conf. Amœn. Lit. T. XI. p. 1186. sqq.) Lib. XII. in tomo secundo, p. 565. Lib. XIII. ibid. p. 411. Lib. XIV. l. c. p. 376. Lib. XV. l. c. p. 584. Lib. XVI. in tomo tertio, p. 143. Lib. XVII. ibid. p. 248. Lib. XVIII. l. c. p. 249. Lib. XIX. l. c. p. 250. Adducta hæc loca, (cum quorum nonnullis paginæ præcedentes coniungendæ sunt, ubi Gesnerus libros Partitionum indicavit,) si B. L. evolvere dignetur, quorundam quoque typographorum Catalogos librorum ab illis impressorum, quos Schelhornius commemorat, ex Gesnero transcriptos reperiet, de quibus conferri meretur Maittairii observatio, T. II. p. 461. sq. ab illo suppeditata.

In Tomi XI. (quem p. 973. huius Fasc. obiter citavi,) prima sectione pereruditam de Io. CAMPANO Anti-Trinitario (*) Diss. eamque

Aaaa 4

pro-

(*) *De quo D. Erasmus Alberus olim in Carmine quodam Germanico sic cecinit:*

Cam-

prolixam satis, exhibuit, eodemque tempore de hoc argumento cogitare coepit, quo ego abhinc sesquianno de isto pessimæ famæ homine paucula in Fasc. IV. p. 902. sq. annotavi, quæ & p. 3. a Schelhornio humanissime, ut solet, adducta reperi. Cum locum illum Summe Ven. D. Cypriani, paginam, videlicet, 109. Catalogi eius Codd. MSS. Bibl. Gothanæ, cuius Schelhornius p. 2. & 30. mentionem iniicit, septem ante annos in Bibl. Brem. Cl. VII. p. 575. allegarem, perscripsi, nisi memoria me fallit, Cel. D. Theod. Hasæo privatim coniecturam aliquam, quam nunc publice eidem, imo & laudatis Dn. D. Cypriano & Cl. Schelhornio proponere audeo, annon Alb. Hardenbergius in epistola quadam ad Ioannem a Lasco, verbo *καμπανίζειν*, ad *Campanum* respexerit, quod verbum Io. a Lasco in epistola sua responsoria, Emdæ postridie Iacobi A 1544. scripta, (quam Hasæus in Bibl. Brem. Cl. VI. p. 120. sqq. ex MS. una cum aliis multis, protulit,) minus se intel-

Campanus de Drefoldicheit,

Greep an, brœcht my groth Herteleidt.

apud Cel. Fabricium in Centif. Luth. P. II. p. 721. Obiter addo, Rubium hic ab Albero commemoratum, per quem Fabricius Io. Crotum, Rubianum, intelligit, videri Io. Rubeum esse, cuius scriptum exhibet Ven. D. Löscherus in Act. Reform. T. III. p. 251. sqq.

tellexisse, fassus est; *nescio*, inquit, (p. 125. sq.) *quid significes sub verbo καμναίεω, nam huius nihil hactenus vidi. Sed scio, Mennonem versari nunc potissimum in Episcopatu Colonien- si, & fucum facere multis.* Eruditam illi verbo subiecit notam doctissimus editor, Hasæus, in qua hariolatur, imo, non dubitare se, scribit, quin hæc vox ei notaverit *ferociter, superbe*, atque arroganter *agere*; *Campania* enim incolas ob soli ubertatem, vini præstantiam atque alia vitæ commoda, quibus affuebant, valde inflatos atque insolentes fuisse, docte probat. Mihi vero dubium non est, quin Io. CAMPANVS isti verbo originem dederit, quando Io. a Lasco sequentia verba probe expendo. Sed quam bene rationes subduxerim, & num operæ pretium fecerim, quod coniecturam, in quam septennio abhinc incidi, privatamque adhuc esse volui, nunc demum publice examinandam. Istiti, aliis dispi- ciendum relinquo. In eiusdem Tomi Sect. IV. p. 222. sqq. exhibet Schelhornius Iudicium Magistrorum Academiae Viennensis de propositionibus quibusdam Io. Munfingeri, ad quas conf. Tom. VIII. p. 511. sqq. Sim. Stenius, in Iac. Greitsero triumphato, (de quo libro quædam annotavi in Bibl. Brem. Cl. VIII. p. 506.) hunc mihi locum pag. 193. suggessit: *Anno 1384. inquit, florentibus & dominantibus Papis, Ioannes Munziger, Scholæ Vlmensis*

Aaaa 5

Re-

Rector, recitavit publice in Schola orationem, qua contendit, corpus Christi circumgestari solitum, non esse Deum; ideo nec adorandum ut Deum, adoratione latriæ. Eadem postea scriptis defendit; ut scilicet ostenderet, sacramentum non esse adorandum. Hactenus Stenii verba.

HAMBVRGI.

LVcem nuper adspexit Pars altera Centifolii Lutherani, Cel. D. Io. ALB. FABRICIO auctore, 1729. 8. Pars I. ibid. 1728. 8. edita, recens. in Sel. Bibl. Theol. T. III. p. 1059. sqq. ubi & integer huius operis egregii titulus sistitur. Promissi in huius Fasc. p. 1095. me levemendum ex p. 871. P. II. sublaturum hic esse. Scilicet refertur ibi præter rem Cel. Io. DAV. KOELERI HIST. REFORM. NORIMB. in classem librorum, in quibus Historia Emendationis Sacrorum, sive Historia Ecclesiastica Civitatum quarundam, &c. traditur, qualem indicem special. scriptorum Hist. Reform. laudatus Fabricius etiam in Bibl. Græc. Vol. XII. p. 201. sqq. concinnavit, in quo tamen Kœlerianam istam commentationem recte omisit, & loco illius Io. Conr. Dürrii Diss. maiori cum iure adduxit. Videtur Vir optimus ipsam Diss. oculis non usurpasse, & titulo, quem forte alicubi mancum legit, deceptus esse, qui integer sic habet: *Historia Codicis Iuris Statutarii, sive Reformationis*

Reformationis Norimbergensis. Ipse Cl. Kœlerus recenset hanc suam Dissert. acad. A. 1721. d. 13. Oct. (quo tempore ipse ego Altorfii Nor. literis operam dedi,) habitam, in Fastis Univ. Altorf. ad A. 1721. p. 206. sqq. Mentio quoque illius fit n. 20. inter Diss. a Kœlero editas, in vita eius, vitis Professorum Philos. Altorf. a Cl. Apino publicatis, inserta, p. 327. Cum mihi ad manus sit dicta Diss. dispexi, num forte de Reform. Eccl. Norimb. in ea nonnulla notatu digniora ὡς ἐν παρόδῳ proposita sint; sed nihil huc pertinens deprehendi, nisi quod §. XIII. commoda Reip. Norimb. ex Reformatione Lutheri, obiter & brevissimis tangi video. Iure ergo hanc Diss. Catalogo Fabriciano eximere audeo; sed ne numerum eiusmodi scriptorum imminuam, substituo in illius locum aliam Commentationem, ibi omissam, *Rentschii Iubiläum Burggrafiatu Norici, hoc est, Historiam Reformationis Ecclesiastica, &c.* totum titulum exhibui in Fasc. IV. huius Sylloges, p. 832. Ad p. 721. de Rubio conf. quæ p. 1112. dixi. Pag. 944. lin. penult. lege Romigii, pro Rommii.

IX.

CONTINVATIO SVPPLE-
MENTORVM, ILLVSTRA-
TIONVM ET EMENDATIO-
NVM TOMI I. HVIVS
SYLLOGES.

*Quorum ea, quæ ad Fasciculum I. pertinent,
in Fasc. quarto, num. IX. p. 924--940. repe-
ries, quibus pauca hæc haud gra-
vatim superaddes.*

AD pag. 114. Quæ Summe Rev. D. Theod. Halæus in Bibl. Brem. Cl. VII. p. 931. sq. (ad hunc enim locum hic respexeram,) ante aliquot iam annos promisit Analecta de M. ANT. FLAMINIO, quæque nos aliique cupide adhuc expectavimus, ea ex parte occupata nunc sunt a Cl. Schelhornio in Amœn. Lit. T. X. p. 1148. sqq. Quare haud dubie eandem apud Cel. Halæum, (qui Camerarii ibi memora- to libello, quem Schelhornius iam excerptum dedit, nondum potitus esse videtur,) iniit gra- tiam, ac apud me, cui excerpta sua benevole inscripta voluit, iniisse illum, p. 1109. fassus sum. Conf. cit. T. X. p. 1195.

*Ad pag. 215. sqq. Codicem MS. eumque au-
tographum REGINONIS de Armonica Institu-
tione, quem Cel. Bünnemannus nunc possidet,
memorat quoque Cel. Seelenius in Memoria
Stade-*